

Приложение на музикални елементи на китайските малцинства в създаването на съвременни китайски национални опери

Ли Ай

Резюме: Китай е голямо семейство, състоящо се от 56 етнически групи, 55 от които са етнически малцинства. Тези малцинства са натрупали сериозни постижения в дългия процес на културни и исторически промени. Хората от всички етнически групи работят заедно върху създаването на китайската цивилизация. Китайското национално оперно изкуство е преминало през векове на превратности, възходи и падения. В културната история и социалните условия на Китай присъстват художествени произведения с богати теми и дълбоко съдържание. Културните елементи на етническите малцинства играят важна роля в музиката и са незаменима и органична част от китайското национално оперно изкуство. По пътя на непрекъснатия прогрес съвременната китайска национална опера изучава всеки детайл от културния живот на етническите малцинства, интегрира го и го синтезира в своите творения и пресъздава колорита на дългогодишните и древни култури на различни етнически групи.

Ключови думи: музика на китайските етнически малцинства; национална опера; художествено творчество; музикална композиция.

Глава 1: Прилагане на културните характеристики на етническите малцинства в концепцията на драмата

Етническите малцинства в Китай¹ се формират постепенно в хода на промените в историята на китайската цивилизация и са носители на значителен принос за прогреса на обществото. От древни времена етническите малцинства в Китай изграждат собствени културни общности чрез метода на „Масшабно смесено пребиваване и локално концентрирано пребиваване”², формирайки уникален начин на живот, култура, езици и стилове на народното изкуство. Те поемат отговорност в повратни моменти в социалната история, защитават основните интереси на китайската нация, споделят съпротивата срещу чуждата агресия и си взаимодействат в процеса за изграждане на китайското семейство. Ето защо съвсем естествено днешната китайска национална опера³ черпи теми и идеи от богатата културна история и традиция на етническите малцинства. Още в началото на развитието на китайското национално оперно изкуство операта „Песен на прерията”, създадена в Централната опера, е представена през 1955 г. в първите дни от

¹ Етническите малцинства в Китай: 55 етнически групи, различни от етническата група Хан, на територията на Китайската народна република.

² „Масшабно смесено пребиваване и локално концентрирано пребиваване”: масшабно смесено пребиваване означава, че различни етнически групи в Китай живеят заедно широко в цялата страна и нито една етническа група не живее в пълна изолация в определен район. Локално концентрирано пребиваване в малките селища означава, че на базата на големи смесени местожителства различни етнически малцинства живеят относително концентрирано в определени специфични райони, образувайки свои собствени селища.

³ Китайската национална опера е форма на музикална драма с китайски характеристики, която черпи опит от западната опера и вмъква различни национални елементи - традиционна китайска музика, драма и танц. Тя възниква през 20-те години на миналия век.

основаването на Нов Китай⁴. Творбата разкрива уникалните култури на етническите малцинства и носи подчертан национален стил. В продължение на над 40 години след **Реформата** и **Отварянето**⁵ изникват национални оперни творби, основаващи се на културата на етническите малцинства. От гледна точка на същността си, националното оперно изкуство се явява форма на драматично изкуство, която „изпълнява драмата чрез пеене”. Драматичните теми и създаването на драматургично съдържание естествено заемат доминираща позиция. Културните характеристики на етническите малцинства, подчертани в китайското национално оперно изкуство, също са ясно отразени в драматичната концепция.

От една страна, съвременните китайски национални опери с малцинствени теми използват герои от съответните етнически общности за развитието на оперите. Много произведения директно показват основната позиция на героите в заглавието, разказвайки за техния житейски опит и героични дела, като създават по този начин популярност. Още през 50-те и 60-те години на XX век се появяват национални оперни творби с малцинствени теми като „Ноли Гелма”, „Салиха и Саман”, „Дана Бала”, „Гада Мейлин” и „Ашима”. През последните години този начин на представяне се

⁴ Нов Китай: Китайската народна република, създадена на 1 октомври 1949 г.

⁵ Реформата и Отварянето: През 1978 г. Китай започна процеса на вътрешни реформи и отваряне към външния свят. От селските райони до градовете, от създаването на специални икономически зони до цялостното отваряне, значителното повишаване на националната сила и жизнения стандарт на хората са ключови решения, които определят съдбата на съвременен Китай.

доусъвършенства. Националната опера „Генерал Сабсу” (1979г.) използва стила на „Бан Цянг”⁶ като основа на китайската традиционна опера⁷, за да разкаже героичната история на известен манджурски генерал Сабсу, който се бие срещу Русия по време на управлението на император Канси от династията Цинг⁸. Националната опера „Манас” (2017 г.) е основана върху един от трите основни героични епоса на етническите малцинства в Китай. Тя разказва историята за това как киргизкият⁹ герой Манас и неговите потомци водят своите сънародници от етническото малцинство да се противопоставят на робството на управляващата класа и да се борят за свобода и щастие. Националните опери „Шагдел” (2023 г.), „Принцеса Йелан” (1995 г.) и „Генерал Шълънг” (1997 г.) разказват легендарните истории на монголски¹⁰ герои. Национални опери от този тип преминават през историята и проследяват възходите и паденията на етническите малцинства. Те използват най-представителните героични легенди и истински истории за знаменитости като своеобразен фокус на драматургията, а сюжетът показва любовта към живота, копнежа за свобода и смелостта на сънародниците от етническите малцинства.

⁶ Бан Цянг: Форма в традиционната китайска опера. Тя съдържа главни и подчинени изречения като основна структурна единица и изразява сюжета и емоциите на героите чрез промени в тактовете и ритъма - бавно темпо, бързо темпо и свободно темпо. Има силна изразителност и гъвкавост и се използва широко в много оперни жанрове като Пекинска опера, Хънанска опера и Чин Цянг.

⁷ Китайската традиционна опера има повече от 800-годишна история. Това е вид музикална драма, произхождаща от Китай, с повече от 300 разновидности, съществуващи в различни региони.

⁸ По време на управлението на император Канси от династията Цинг: Тоест 1662-1722 г.

⁹ Понятието „киргизкият” в тази статия се отнася за малцинствена етническа група в Китай. Тази етническа група има прилики с Република Киргизстан в културата и фолклора, но те не принадлежат към една и съща страна.

¹⁰ Понятието „монголският” в тази статия се отнася за малцинствена етническа група в Китай. Тази етническа група има прилики с Монголия в културата и фолклора, но те не принадлежат към една и съща страна.

От друга страна, в съвременните китайски национални опери се изобразяват важни исторически моменти и събития: освобождението на етническите малцинства, борбата с бедността и изостаналостта, бързите промени в живота на етническите малцинства под ръководството на Комунистическата партия на Китай, националното единство и взаимопомощ. При създаването на този тип оперни произведения на етническите малцинства съчиняването на сюжета, организацията на художественото творчество¹¹ и стила на драматичния език отразяват новите концепции и инициативи на съвременната китайска национална опера – „съчетаване на миналото и настоящето и комбинация от китайски и западни елементи”. Националната опера „Прахът се сляга” (2018 г.) се основава върху едноименния роман на тибетския писател Алай. Тя синтезира романа в четири действия: „Цъфтят макови цветя”, „Сезонът на аромата на пшеницата”, „Утро на граничния пазар” и „Здрач в официалното село”. Новаторският стил на магическия реализъм¹² включва абстрактен дух и екзотичен колорит. Творбата разкрива огромната разлика в живота на обикновените хора преди и след мирното освобождение

¹¹ Организацията на художественото творчество се отнася до целенасоченото подреждане и оформление на различни елементи и части, когато творецът замисля и организира произведението с цел да формира художествено произведение с цялостна вътрешна логика. Организацията на художественото творчество включва: ниво на съдържание, ниво на форма, ниво на изразен метод и др. Различните нива в художественото творчество съставляват йерархичната система на художественото творчество.

¹² Магическият реализъм е литературен жанр, който процъфтява в Латинска Америка около 50-те години на миналия век. Характеристиките му са:

1. Сливане на фантазия и реалност: комбиниране на магически и абсурдни фантазии с описания на реалния живот.
2. Символите имат дълбоко значение: голям брой символни техники се използват, за да се придадат на нещата многослойни значения.
3. Уникална повествователна структура: често нарушаване на традиционния ред и възприемане на различни техники – преплитане на време и пространство, спомени и реалност.

на Тибет¹³. Тя описва важния исторически факт, наречен „Освободените крепостни селяни пеят”¹⁴. Двете национални опери „Слънчев сняг” (2009 г.) и „Любовна песен на Кангдинг” (2022 г.) пресъздават исторически сцени от изграждането на Тибет след основаването на Нов Китай. Те възхваляват връзката между Народната освободителна армия¹⁵ и тибетските сънародници от етническото малцинство и единството, изковано от кръвта и живота на Хан и тибетските сънародници.

Наскоро създадената и изпълнена национална опера „Чуй Сомат” (2020 г.) разказва историята на село Атулие в автономната префектура на етническата група Й на Ляншан, провинция Съчуан, един от най-бедните райони в страната. Сюжетът описва преместването на цялото село под ръководството на Комунистическата партия на Китай и подобряването на качеството на живота на хората. Творбата съчетава реализъм и романтизъм, разказвайки за истински събития в „битката срещу бедността” чрез емоционално наситена музика.

Глава 2: Проникването на мелодии на китайските етнически малцинства в създаването на национални опери

Национални оперни произведения с теми за етнически малцинства засягат теми от дългата история на националната култура. За да покажат

¹³ Мирното освобождение на Тибет: отнася се до голямото историческо събитие през 1951 г., когато тибетското местно правителство и китайското народно правителство постигат споразумение за мирно освобождение на Тибет, връщайки го в голямото семейство на Китай.

¹⁴ „Освободените крепостни селяни пеят”: това е не само текст на песента, но също така ярко обобщава големите исторически промени в Тибет след демократичната реформа, при която крепостните са били освободени.

¹⁵ Народната освободителна армия: основната въоръжена сила на Китайската народна република.

автентичните обичаи, елементите с художествени характеристики на етническите малцинства естествено се прилагат в композицията и оркестрацията. Така публиката може да чуе оригиналния стил на мелодии на етническите малцинства, а след това – да съпреживее житейските им емоции. В специфичния процес на създаване на музика композиторите често избират най-типичния национален тематизъм, включващ модалност, тоналност, ритъм, които създават представа за традиционната музика.

От гледна точка на самата музика, използването на мелодии от етнически малцинства често се постига чрез композиционни техники на „микро“ или „макро“ нива. Така нареченото „микро-ниво“ означава, че въз основа на тематичния материал на етническите малцинства се формират характерните елементи по отношение на мелодията, хармонията и ритъма. Подобен подход може бързо да събуди емоционалния резонанс на публиката, като по този начин се постига двойно по-голям резултат чрез съживяване на атмосферата на цялото произведение. В националната опера „Любовна песен на Кангдинг” (2022 г.), която разказва историята на строежа на магистралата Съчуан-Тибет, думата „любов” е основната мотивация за развитието на драмата и изграждането на отношенията между героите. Изграждането, изострянето и разрешаването на драматичните конфликти се основават на семейна обич, любов, другарство и разбирателство между сънародници. Ето

защо естествено е избрана „Любовна песен на Кангдинг“ (пример 1), популярна класическа народна песен на етнически малцинства, като заглавие на цялата опера. Оперната ария на героя Шанг Йонг „Поглед към небето от разстояние“ служи като музикална тема на цялото произведение. Мелодията на песента „Любовна песен на Кангдинг“ също е избрана за развитие и трансформация. Тя изразява красив, спокоен и прост образ и е наситена с богати емоции. В друга монголска опера „Шагдел“ (2023 г.), традиционната народна песен „Пастирска песен“ (пример 2), предавана устно в района на Джаоуда, също става основен мотив. Той се появява многократно в началото, в края на сюжета и във възлови места между действията и е органично комбиниран с драматичното съдържание чрез промени в модалност, тоналност, ритъм и темпо, съчетавайки музикални и драматургични функции.

Пример 1:

康定情歌
Любовна песен на Кангдинг

四川民歌
Съчуанската народна песен

跑马溜溜的山上 一朵溜溜的云哟
Красив облак в планината за конни надбягвания.

端端溜溜的照在 康定溜溜的城哟
Той блести ярко върху красивия град Кангдинг.

月亮弯 弯 康定溜溜的城哟
Луната е кръгла, Кангдинг е красив град.

Пример 2:

牧歌
Пасторална песен

蒙古族民歌
Монголската народна песен

蓝 蓝 的 天 空 上
羊 群 好 像 是
В синьото небе се носят бели облаци. Под белите облаци има
飘 着 那 白 云,
斑 斑 的 白 银,
стадо снежнобели овце.
白 云 的 下 面 盖 着
撒 在 草 原 上 多 么
Стадата овце изглеждат като сребърни петънца, разпръснат
雪 白 的 羊 群。
爱 煞 人!
по пасищата. толкова приятни за окото.

Така нареченото „макро-ниво“ означава, че композиторът интегрира музикалните стилове и характеристики на различните етнически малцинства в пеенето и музикалния фон по творчески начин, така че стилът на етническото малцинство да бъде ярко представен и интегриран в звуковото пространство на цялата национална опера. В националните опери „Й червено“ (2014 г.) и „Чуй Сом“ (2020 г.) композиторите използват мелодични характеристики на етническата група Й и ги комбинират с уникални традиционни за стила музикални инструменти. В оперите с монголска тематика като „Принцеса Йелан“ (1995 г.) и „Генерал Шълънг“ (1997 г.), монголският Уртиин Дуу¹⁶ и богатото вибрато се използват точно както трябва, което позволява да се покаже яркия, праволинеен и величествен характер и темперамент на

¹⁶ Монголски Уртиин Дуу: това е уникален стил на пеене на монголската традиционна музика, известен със своята дълга, свободна мелодия и богати орнаменти.

пасторалната култура¹⁷. Коментарът на критиката гласи: „Музиката на националната опера е изпълнена с уникалните монголски Уртиин Дуу и звуците на Морин кхуур (фигура 1), които карат хората да усещат миризмата на меко млечно вино и аромата на пасищата.“¹⁸

Фигура 1

Умелото използване на етнически музикални инструменти от композитора постига ефекта на „черешката на тортата“, като се вдъхновява от музикалния стил на етническите малцинства и е разпознаваем от слушателите. В националните опери с монголска тематика инструменти като **Морин кхуур**, **Монголски рог** (фигура 2), **Чама барабан** (фигура 3) и **Четири-Ху** (фигура 4) заемат основна позиция в оркестрацията, резонирайки с други народни инструменти или симфонични оркестри. Уникалният тембър на тези инструменти създава у публиката усещане за безкрайно пространство и свежест. В националната опера „Прахът се сляга“ (2018 г.), след бавната

¹⁷ Пасторална култура – култура, пригодена за пастирската среда и създадена съвместно от племената и етническите групи, живели в тази област от поколения. Основното ѝ съдържание включва: материална култура, духовна култура, институционална култура, художествена култура и др. Китайската монголска етническа група обитава предимно в пасища от много поколения.

¹⁸ Йихе Баяр: Мощно доказателство за голямата сплотеност на родината – гледане на операта „Генерал Шълънг“, „Циу Ши“, № 11, 1998 г., стр.48.

прелюдия, „Храмовият тромпет“ (фигура 5) – емблематичен музикален инструмент на тибетския будизъм¹⁹ – води барабаните и музиката с мощния си и нисък звук. Най-представителните тибетски музикални инструменти като **Овнешки рог** (фигура 6), **Големи чинели** (фигура 7) и **Меден Цин** (фигура 8) издават оглушителни звукови ефекти, придружени от уникалната тибетска музикална структура, напълно предаваща древния и тържествен стил на тибетската култура.

Фигура 2

Фигура 3

Фигура 4

¹⁹ Тибетски будизъм: Той се отнася до будизма, въведен в тибетския регион на Китай. Това е сливане на будизма с местната тибетска религия и местната народна култура и има различни тибетски културни характеристики.

Фигура 5

Фигура 6

Фигура 7

Фигура 8

Глава 3. Представяне на малцинственото пеене на художествената сцена

Типично за етническите малцинства в националните оперни творби е смесването на говор и пеене. Използват се оригинални методи на пеене на

различни малцинствени групи и автентични езици, за да се подчертае етническият културен образ във възлови драматургични места в пиесата, основаващи се на националната култура. Оригиначните традиционни характеристики²⁰ на пеенето на етническите малцинства се крият в използването на традиционно пеене и мелодични форми на етническите малцинства чрез комбинацията и взаимодействието с езика на съответния етнос и цялостния ефект на много елементи – визуални изрази, изпълнителски движения, танци, костюми, реквизит, сценичен фон и т.н. Те съвместно създават оригинално културно пространство, като по този начин показват типичните характеристики на етническите малцинства (фигура 9 и 10). Тази традиция очевидно е била единодушно призната от съвременната група творци на национална опера и е била използвана много пъти в произведения на националната опера.

Фигура 9

²⁰ Оригиначните традиционни характеристики се отнасят до форма на изпълнение, която не е била специално усъвършенствана, съществува в оригиналния фолклор и излъчва местен колорит. Тя включва оригинално традиционно пеене, оригинален танц, оригинални певци, оригинални движения със свободна ръка и т.н.

Фигура 10

Когато става въпрос за използването на стилове на пеене на етническите малцинства, най-важното е правилното изразяване на „Цианг“²¹, което също е добре интерпретирано от много певци в изпълненията на живо на национални опери. Концепцията за „Цианг“ е уникална характеристика на традиционната китайска музика. Тя не може да бъде отразена точно в партитурата, както в западната музика. „Цианг“ в музиката на етническите малцинства в Китай имат свои собствени характеристики – характерен за тях е непрекъснатият и богат процес на промяна около височината на тона. В хода на историята „Цианг“ на музиката на различните етнически малцинства се формира по естествен път и се предава и до днес чрез устно предаване. Например Уртиин Дуу, изпълнявани в монголските национални опери, имат мелодични линии и ярък лиричен оттенък, а певческият глас използва богато разнообразие от орнаменти като мордент, вибрато и пеене с удължение²². Въз основа на определените правила за пеене на монголските Уртиин Дуу,

²¹ Цианг: първоначално се отнася до мелодията на музиката. Разширеното значение на китайски се отнася до правилното изпълнение на стила при пеене или свирене.

²² Пеене с удължение: когато пее монголски Уртиин Дуу, на някои дълги ноти или специфични тонове певецът свободно удължава, разтяга и преувеличава звука според собствените си емоции и разбиране на песента, правейки мелодията по-изразителна чрез големи промени на височината и разтягане на ритъма.

съчетани с индивидуалното разбиране на певеца за съдържанието, характеристиките на свободния ритъм са вплетени в богатите мелодии. Гласът се използва за изрязване на широки мелодични линии. Тази техника на пеене с Уртиин Дуу е подобна на тембъра на монголския Морин Кхуур и играе важна роля при изобразяването на етническите обичаи и земеделската култура в националните опери. Чрез процеса на създаване и певческа интерпретация, композитори и певци заменят функцията на арията в западната опера с монголски Уртиин Дуу, за да изразят богатите емоции на героите. В същото време стилът на „краткото пеене”²³ на монголския народ е представен по следния начин: една дума отговаря на един такт, което съответства на характеристиките на речитатива в западната опера. Взаимодействието между кратки и дълги мелодии създава усещане за равновесие между движение и покой. „Цветната” мелодия на етническото малцинство Хуей²⁴, използвана в китайската опера „Любовта между планината и морето” (2022 г.) има друг вид. Силното открито пеене носи усещане за естественост, символизирайки красотата на природата на Северозападен Китай, където живее малцинството Хуей.

²³ Краткото пеене е важна форма на пеене в монголските народни песни. Има уникални художествени характеристики: проста мелодия, равномерно ритмично движение; пеенето е по-близко до говорния стил; емоционалният израз е директен.

²⁴ „Цвете” – мелодия на етническото малцинство Хуей: това е най-отличителната форма на народно изкуство сред песните на етническото малцинство Хуей в Китай. Има висока и дълга мелодия и бърз и мощен ритъм. Общата структура се формира от двама или повече души, повтарящи се помежду си.

Заключение

При създаването и интерпретацията на съвременното китайско национално оперно изкуство интеграцията и прилагането на културни елементи на етническите малцинства играе съществена роля. Чрез тези театрални произведения с уникални културни характеристики публиката може наистина да усети самобитния културен пейзаж на етническите малцинства. Съвременното китайско национално оперно изкуство също вдъхновява културната история, музиката, танците и певческите стилове на етническите малцинства, съхранявайки миналото и традициите в културната среда на новата ера.

Литература:

1. Чен Джийин. Златокрилата птица излита от планината Далианг – Слушане на националната опера „Чуй Сомат”. „Опера”, брой 12, 2020 г., стр. 16-21.
2. Йихе Баяр. Мощно доказателство за голямата сплотеност на родината – гледане на операта „Генерал Шълънг”. „Циу Ши”, № 11, 1998 г., стр. 48.
3. Ли Минхуа. История на развитието на оперите на китайските малцинства. Издателство на китайските националности, 2018 г.

4. Джан Имоу. Изследване на художествените характеристики на оперите на китайските малцинства. „Изкуство Критика”, 2019 г., 35(4), стр. 78-85.
5. Уанг Хонгмей. Стратегии за развитие на оперите на китайските етнически малцинства в контекста на глобализацията. „Музикални изследвания”, 2020 г., 42 (2), стр. 112-120.
6. Чен Сиюан. Ролята на оперите на етническите малцинства в международния културен обмен. „Новини за китайската култура”, 15.05.2021 г. (003)